

valo to šolo nekako 35.000 učencev. — Današnja proslava 60 letnice se je pričela v trnovski cerkvi, kamor so šli učenci z učitelji in številnimi gosti z godbo »Sloge«. Župnik Finžgar je imel govor o pomenu mladinske vzgoje. Po končanem cerkvenem opraviilu je bila proslava v šoli, pri kateri je najprej upravitelj šole Ambrožič podal zgodovinski oris šolskih razmer v Trnovem, nato pa so bile na sporedu razne točke, ki so jih lepo izvajali učenci. Omeniti je treba tudi deklaracijo pesmi Iva Peruzzija »Staremu deblu — mladi cvet«.

V kulturnem oddelku mestnega poglavarstva se je vršila pod predsedstvom podžupana prof. Jarca kulturna konferenca slovenskih mest, ki se je bavila z vprašanjem lokalnih muzejev v zvezi z bodočim mestnim muzejem ter z vprašanjem varstva spomenikov in zgodovinskih izkopnin. Zastopana so bila mesta Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj in Novo mesto. Svoje referate so imeli: ravnatelj Narodnega muzeja dr. Mal o potrebi in nalogah lokalnih muzejev in arhivov, konservator dr. Stelč o problemu varstva spomenikov v mestih in univ. prof. dr. Saria o varstvu izkopnin in najdišč.

Narodna galerija je odprla razstavo Caucigovih risb. Otvoritveni govor je imel konservator dr. Stelč, ki mu gre poleg predsednika dr. Windischerja največ zaslug, da je bila razstava omogočena.

25. Za ravnatelja II. drž. realne gimnazije na Poljanah je postavljen Bogumil Remec, doslej gimnazijski ravnatelj v Kruševcu.

DECEMBER

1. V Kolizeju na Gosposvetski cesti je odprl razstavo svojih del akad. kipar France Gorše. Otvoritvi so prisostvovali načelnik kulturnega oddelka mestnega poglavarstva dr. Mole, upravnik Narodne galerije Zorman, pisatelj Ribičič kot zastopnik banovinske uprave ter precejšnje število ljubiteljev umetnosti. Otvoritveno besedo, ki jo je oddajal radio, pa je imel predsednik Društva likovnih umetnikov akad. slikar Gojmir A. Kos. — V stranski sobi novo preurejene kavarnе Zvezde so priredili svojo razstavo akvarelisti Robič, Smrekar, Šantel Avgusta in Saša, Šubič Rajko, Vavpotič Bruno in Zupanec - Sodnikova. — Mestna občina je priredila včeraj in danes pomožno akcijo, ki je vrgla okroglo 40.000 — Din. Mestni delavci so uprizorili igro Manice Komanove »Prisega o polnoči«, katere čisti dobiček so darovali za pomožno akcijo. Sporedno se vrši nabiranje prispevkov pod naslovom »Vse za otroka«, ki bo trajalo dalje časa.

5. Socialno-politični oddelek mestnega poglavarstva je prevzel Delavski dom, ki ga je doslej vodil posebni kuratorij pod predsedstvom občinskega svetnika Ivana Tavčarja.

7. Zadet od kapi je umrl monter mestne plinarne Nace Mihevc. Pokojnik je bil po rodu z Vrhnike. V mladih letih je prepotoval veliko sveta kot ključavničarski pomočnik. Pozneje je služil kot strojevodja pri avstrijskih državnih železnicah, 1924 pa je postal monter v mestni plinarni. Rajnik je bil vnet organizator nekdanje socialno-demokratske organizacije ko-

vinarjev in zelo agilen član v nekdanji socialistični stranki. Bil je tudi jedek publicist in podlistkar. Po prevratu je bil pod županom dr. Peričem član občinskega sveta ljubljanskega. (Slika v »Kroniki« 1934, str. 145.)

10. Minister notranjih zadev je razrešil dosedanja banovinski svet in imenoval novega, v katerem zastopajo Ljubljano odvetnik dr. Juro Adlešič, trgovec Avsenak Ivan, župan ljubljanski dr. Vladimir Ravnihar in ing. Šuklje Milan.

MARIBORSKA KRONIKA

FRANJO BAŠ

V upoštevanju tega je železnica dovolila cestno zvezo na Tezmem med Gregorčičevo in Aškerčevo ulico ter bo tako nastal nov dostop na postajališče. V neposrednem izprehajališkem svetu mariborske okolice je bila obnovljena in izboljšana pot na Kalvarijo. Stolna in mestna župnija pa je odstranila pred kapelo sv. Barbare pločevinasta razbojnika in Kristusa; na mesto odstranjenih je izdelal I. Sojč iz umetnega kamna podobe križanja, ki so bile nameščene nad vhodom, kjer je bil kip sv. Jožefa. Pri tem je bila vsa kapelica prenovljena, kip sv. Jožefa pa je bil prestavljen na južno zunanjo steno prezbiterja. Ob stoletnici Kalvarije, oziroma kapelice na Pekrski gori je bila prenovljena tudi tamošnja kapela in skoro istočasno je dobila nov kip prenovljena kapela sv. Antona pri Sv. Bolfenku na Pohorju. Neurje dne 1. maja je užgalo s strelo in uničilo streho na zvoniku Sv. Urbana, katerega so domačini postavili na novo ter ga je blagoslovil 21. julija monsg. I. Vreže.

V prosvetnem življenju je otvoril poletno sezono Akademski pevski zbor iz Ljubljane 2. maja z uspešnim koncertom narodnih pesmi v unionski dvorani. Kot edino mesto na Slovenskem je Maribor proslavil stoletnico ilirskega gibanja s predavanjem prof. F. Šišića v Ljudski univerzi. V istem času je proslavilo pevsko društvo Maribor desetletnico svojega delovanja s koncertom pod vodstvom J. E. Gašpariča. Jadranska straža na realni gimnaziji je svečano razvila novi prapor v kazinski dvorani. Narodno gledališče je organiziralo medsebojna gostovanja mariborskega ansambla v Ljubljani in ljubljanskega v Mariboru, kar se pa radi pomanjkanja zanimanja javnosti na koncu sezone ni izvedlo. V jeseni so zapustili mariborsko gledališče Vl. Skrbinšek, ki je odšel v Skoplje, ter B. Stupica in S. Severjeva, ki odideta v Ljubljano. 15. julija je bil razveljavljen razpust Prosvetne zveze ter je bila ista z v njej organiziranimi društvi organsko vpostavljena tudi v Mariboru. Istočasno je bila razpuščena socialistična prosvetna organizacija Svoboda. 17. avgust je začetni dan doma za bolne dojenčke in materinske posvetovalnice, ki posluje kot oddelek Zdravstvenega doma pod vodstvom dr. V. Valjavčeve. Nove poletne prosvetne ustanovitve so delavska godba

Ehrlichove tekstilne tovarne, Ruska matica, narodno-obrambno društvo Slovenska straža in Slomškova družina, ki ima pod predsedstvom prelata dr. Fr. Kovačiča namen popularizirati Slomška, predvsem pa pripraviti njegovo beatifikacijo.

V šolstvu je dobila druga dekliška šola ime Sola Antona Martina Slomška. Konec avgusta je prispela v Maribor vest, da je ministrstvo prosvete dovolilo samostojno nižjo žensko realno gimnazijo v Mariboru in to tako, da se ženski nižji razredi realne gimnazije, ki so nastanjeni na bivšem ženskem učiteljskem, oddelijo od realne gimnazije kot samostojen zavod, ki pa ostane začasno še pod vodstvom direktorja realne gimnazije. Učiteljska šola je bila zagotovljena z zopetno uvedbo prvega letnika, trgovska akademija pa je dobila dovoljenje za paralelko v prvem razredu.

Nove poletne prosvetne organizacije so Ruska matica, godba delavcev Ehrlichove tekstilne tovarne ter Slomškova družina; novo je tudi društvo upokojenih častnikov.

V znanstvenem delu je pomembna pridobitev rokopisnega molitvenika prvega slovenskega mariborskega književnika Apostela po Zgodovinskem društvu, pridobitev etnografskih koroških skrinj in podravskega slik na steklo po Muzejskem društvu, ki je v Rušah tudi ugotovilo na Kalvariji gotske podstavke iz prehoda srednjega v novi vek in pridobitev predvojnih prekmurskih arhivalij iz Sombora za mariborski banovinski arhiv; študijska knjižnica je pridobila Vischerjevo štajersko topografijo gradov in mest, knjižno zbirko iz župnije v Hočah, med katero stoji na prvem mestu Du Cange ter Handwörterbuch der Naturwissenschaften. V dneh 12. in 13. septembra so obiskali Maribor na svojem VI. študijskem potovanju srednjeevropski arheologi, ki so si 12. septembra ogledali zgodovinski del Maribora, 13. septembra dopoldne pa Poštelo (gradišče), Hompoš (nekropola) in Hoče (mitrej); istega dne popoldne so si arheologi ogledali muzej, pred katerim jih je v imenu mariborskih znanstvenih krogov pozdravil prelat dr. Fr. Kovačič.

Političnih prireditev večjega stila ni bilo. Vzporedno z ustanovitvijo Jugoslovanske radikalne zajednice so se pričele priprave za nje organizacijo meseca septembra tudi v Mariboru. Pripravljalni sestanek je bil 26. septembra in iz njega so zrasli v toku oktobra krajevni odbor JRZ za mesto Maribor (ustanovljen 24. oktobra; predsednik Fr. Žebot, podpredsednik dr. Jos. Leskovar, tajnik Iv. Prijatelj, blagajnik Fr. Hrastelj), sreski odbor JRZ za srez Maribor levi breg (ustanovljen 29. oktobra; predsednik Fr. Žebot, podpredsednik dr. Jos. Leskovar, tajnik Jož. Spindler od Sv. Ane v Slov. goricah, blagajnik Jan. Muršak iz Voličine) in sreski odbor JRZ za srez Maribor desni breg (ustanovljen 30. oktobra; predsednik M. Kranjc, podpredsednik Iv. Jerovšek iz Spodnje Nove vasi, tajnik Jož. Hercog s Pobrežja, blagajnik Ant. Novak iz Hoč).

Istočasno s početki JRZ so zavzeli do tekočih političnih dogodkov, predvsem pa do političnega položaja v državi načelno stališče pristaši JNS iz dravske, sav-

Franjo Žebot

ske in primorske banovine, ki so se zbrali 19. in 20. avgusta na posestvu dr. Fr. Lipolda v Ošlju pri Sv. Martinu na Pohorju ter izdali »pohorsko deklaracijo«.

V zvezi z novim političnim položajem v državi so se izmenjali tudi šefi političnih mariborskih oblastev. V drugi polovici septembra je nastopil mesto načelnika za srez Maribor levi breg za upokojenim dr. Iv. Senekovičem Pera Popovič in načelnik sreza Maribor desni breg je postal za v Rogatico premeščenim M. Makarjem dr. Janko Šiška. 28. septembra je sledil dr. Fr. Lipoldu kot župan mariborski dr. Alojzij Juvan, R. Golouhu pa kot podžupan Franjo Žebot. Istega dne je bil imenovan nov občinski svet, ki se je na seji 17. oktobra konstituiral tako, da je predsednik personalnega in upravnega odseka dr. Ferdo Miler, socialno-političnega Lambert Aljančič, gradbenega Jože Stabej, finančnega Vladimir Pušenjak in obrtnega Franjo Žebot; na čelo upravnega sveta Mestnih podjetij je stopil dr. Al. Juvan, na čelo nadzornega sveta Vladimir Pušenjak in na čelo ravnateljstva Franjo Hrastelj.

Državna manifestacija je bilo praznovanje rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. Na predvečer je bakljada vodila prebivalstvo od sreskih načelstev skozi Maistrovo in Kopitarjevo ulico na Aleksandrovo cesto ter po Slovenski in Gosposki ulici na Glavni trg, kjer je zapela Ipavčeva župa, govoril dr. Fr. Lipold, na zaključku pa vojaška godba zaigrala državno himno. Na rojstni dan sam pa so bila katoliška, pravoslavna in evangelska cerkvena opravila in vojaška parada.

Cerkvena manifestacija je bil prihod kardinala Hlonda, papeževnega legata na letošnjem evharističnem kongresu v Ljubljani, 28. junija v Mariboru. Na peronu kolodvora je pozdravil kardinala v imenu kraljevske vlade ban dr. D. Puc, v imenu lavantinske škofije knezoškof dr. I. J. Tomažič in v imenu pripravljalnega odbora kongresa dr. S. Žitko. Ko je kardinal blagoslovil pred kolodvorom zbrano ljudstvo, je odpotoval dalje v Ljubljano.

Razen MT in praznovanja kraljevega rojstnega dne so bili kvantitetno najpomembnejši zbori ljudi sportne prireditve. Omenili smo že sportne nastope v MT. Največji sportni mariborski dogodek je bil 17. septembra, ko je železniški direktor Cugmus otvoril in

Kardinal Hlond odhaja z banom dr. Dinkom Pucom iz vlaka v Mariboru

Kardinal Hlond sprejema na mariborskem kolodvoru

Bogdan Pogačnik

Anton Gvajc

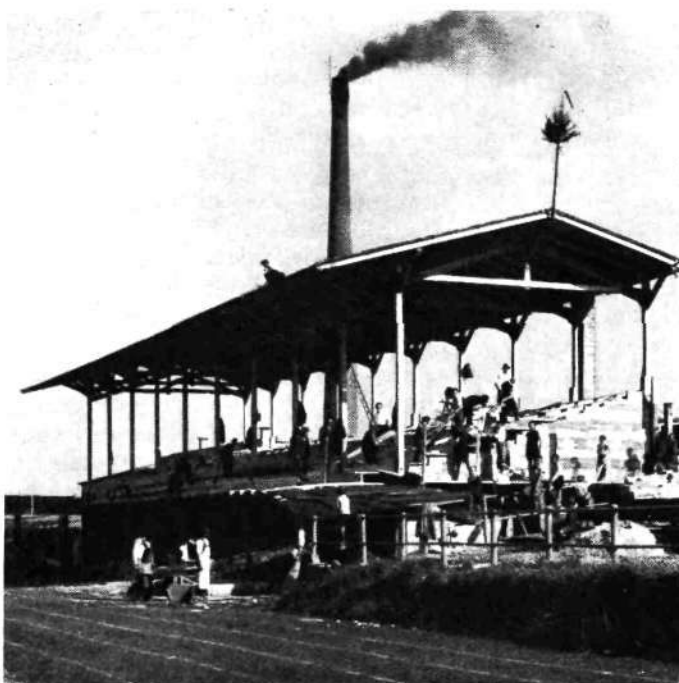
stolni prošt dr. M. Vrabar blagoslovil sportni stadion SK Železničar. 27.000 m² velik prostor je ograjen z 2.20 m visokim lesenim plotom ter ima 110 m dolgo in 75 m široko nogometno igrišče, 428 m dolgo in 7.20 m široko lahkoatletsko tekališče s šestimi 1.20 m dolgimi progami in lahkoatletske naprave kot skakališča v višino, v daljavo, za palico ter naprave za metanje krogle, diska in kladiva. Spodaj zidana, zgoraj lesena tribuna je dolga 38 m, široka 8 m ter ima prostora za nad 1000 oseb. Pod sedeži je dvorana (12 m × 8 m) za trening lahke atletike, table tenisa, težke atletike ter za interne klubove prireditve, nadalje dvosobno stanovanje, klubska soba, šest garderob, dve kopalnici in stranišče. Prostor s sportnimi napravami je SK Železničar dogradil 1934 s stroški nad 500.000 Din, tribuno pa 1935 za preko 250.000 Din. Na dan otvoritve železničarskega stadiona so bile velike sportne prireditve, pri katerih so sodelovali sportniki iz Maribora, Gradca, Celovca, Ljubljane in Zagreba. 2. junija je bil olimpijski dan; na predvečer so nastopili težki atleti v kazinski dvorani, na olimpijski dan pa so se vršile nogometne, lahkoatletske in teniške tekme. V juniju in juliju prirejene mednarodne rokoborbe profesionistov se letos niso obnesle. Obnesle pa so se amaterske rokoborbne tekme med Mariborom in Zagrebom v organizaciji SK Maratona, ki je priredil tudi plavalni tečaj za mladino na Mariborskem otoku. Poleg že omenjenih strelskih tekem v Radvanju dne 11. avgusta so se vršile 4. avgusta strelske tekme na Teznem in pri Sv. Juriju ob Pesnici. Mariborski strelci so se uveljavili tudi na državnih strelskih tekmah v začetku septembra v Beogradu, kjer si je P. Cestnik v tretjič pridobil prvenstvo v malokalibrskem streljanju. Konjski sport se je kvalitativno uveljavil 8. septembra s konjskimi dirkami na Teznem. Motociklizem se je predstavil 1. septembra s tekmami na pohorski cesti. V sabljaštvu je postal dr. J. Pichler prvak v mečevanju Dravske banovine. V tenisu je obdržal prvenstvo Maribor SK Rapid, ugodno pa ga je razvijal na svojem modernem teniškem igrišču tudi I. SSK Maribor. SK Svoboda je bil obenem z istoimensko prosvetno organizacijo razpuščen ter mu ni bilo dovoljeno upostaviti se v novih ustano-

vitvah SK Sparte in SK Viktorije. V splošnem moremo reči, da se sportno življenje Maribora postopoma širi s tem, da se dosedaj prevladujočemu nogometu začno v naraščajočem pomenu pridruževati vse ostale panoge sporta.

Poseben položaj zavzema v mariborskem življenju gasilstvo, ki je v letošnjem poletju s predsednikom Bogdanom Pogačnikom likvidiralo osebno - politične spore iz najbližje preteklosti ter se tako vrnilo v normalni razvoj.

Poleg že navedenih osebnih izprememb v Mariboru omenjamo izvolitev nove generalne predstojnice šolskih sester 18. julija, ko je bila izvoljena za naslednico Angeline Križanič, ki je vodila posle skozi 12 let, Marija Terezija Hanželič, ter novega predsednika Narodne odbrane dr. Antona Dolarja.

Za vedno so zapustili svet Mariborčani dr. Jos. Schinner, do 1919 mariborski magistratni ravnatelj;

Tribuna na stadionu S. K. Železničarja med graditvijo

Vilko Berdajs

Alfred Lavrič

zdravnik dr. Robert Frank; ing. Dolgovski, do 1927 šef mariborske delavnice državnih železnic; nestor mariborskih slikarjev, profesor in nadzornik risanja v pokoju Anton Gvajc, ki se je uveljavil s svojimi zatišji in pokrajinami; generalštabni major v pokoju Alfred Lavrič pl. Zaplaški, junak koroške boroveljske tragedije konec 1918 in v začetku 1919, ter trgovec in eden predstavnikov starega slovenskega Maribora Vilko Berdajs.

V prirodnem življenju mariborske pokrajine se je pojavil maj z dežjem in viharjem, kateremu je sledil padec temperature 2. maja na -3.2° in 3. maja na -2.2° ter slana, ki je napravila veliko škodo. Pomladanskemu majniškemu mrazu je sledilo nenavadno umiranje marelic. Poletje je bilo suho in posebno za vinarstvo zelo ugodno tako, da je letošnji vinski pridelek mariborske okolice kvantitetno in kvaliteten prvovrsten.

IZ CELJSKE KRONIKE V L. 1935.

JANKO OROŽEN

Prireditve. Početek leta je bil še ves pod dojmom marsejske tragedije in so zato izostale mnogobrojne zabavne prireditve prejšnjih let. V dobi žalovanja je bil velik žalni koncert, ki sta ga pod vodstvom pevovodje Peća Šegule priredila skupno »Celjsko pevsko društvo« in »Oljka« v veliki dvorani Celjskega doma. Polletno dobo žalovanja je zaključila svečana komemoracija, ki jo je 10. aprila priredilo Sokolsko društvo v Celju. Medtem sta bili dve drugi pomembni in resni prireditvi: pevsko društvo »Oljka« je dne 7. aprila praznovala svojo petnajstletnico, ki jo je združilo s poklonitvijo sivolasemu skladatelju in nekdanjemu pozhrtvovalnemu celjskemu komponistu dr. Antonu Schwabu, Jugoslovanska - čehoslovaška liga in Sokolsko društvo sta pa na dostojanstven način proslavili petinosemdeseto obletnico rojstva velikega prezidenta bratske republike Masaryka.

Dramatsko društvo je v obče normalno delovalo. Že drugo leto je v zimski sezoni 1934—1935 prirejalo

igre večinoma s pomočjo ljubljanskih igralcev. K temu načinu, ki se je dobro izkazal, se je povrnilo tudi v jeseni leta 1935.—1936., ko se je začela nova sezona pod slabimi avspicijami znižanja uradniških prejemkov.

Kakor že prejšnja leta, tako se je tudi v tem letu pokazal središčni položaj Celja glede na razne prireditve, ki so bili širšega narodnega pomena. Tako se je že 6. in 7. aprila vršil v Narodnem domu kongres delegatov Narodne strokovne zveze ter predstavnikov narodnega delavstva iz Beograda, Zagreba, Splita, Novega Sada, Niša in Skoplja; udeležili pa so se ga tudi zastopniki Češkega delavskega združenja (Češká obec dělnická). Dne 7. julija je priredila velik izlet v Celje delavska organizacija »Svoboda«, pri čemer je na sprevedu skozi mesto proti Glaziji korakalo okrog 6000 ljudi; ali radi napisov, ki so jih sprevedniki nosili, radi njihovih vzklikov in radi izjav govornikov na sledečem zborovanju je po nekaj dnevih oblast udruženje razpustila, ugotavljajoč, da so posegle te manifestacije na politično področje, dočim je bilo udruženje dovoljeno samo radi vršitve kulturno-izobraževalnih funkcij. Sličnega širšega značaja je bilo zborovanje delegatov organizacije naših Korošcev in pa zbor delegatk v enoto organiziranih ženskih združenj (17. novembra).

Za pomembno kulturno manifestacijo je treba smatrati razstavo Kluba likovnih umetnikov »Brazde«, ki se je od 24. marca do 6. aprila vršila v dvorani Mestne posojilnice.

Prvovrstna prireditev je bila Obrtna razstava, ki se je vršila od 4.—18. avgusta v prostorih mestne osnovne šole. Bila je sad mnogomesečnega dela. Vršila se je pod okriljem Društva jugoslovanskih obrtnikov, čigar predsednik Stojan Holobar je bil hkrati predsednik razstavnega odbora. Razstava je napravila velik vtis radi finega duha, ki je prešinjal celoto in posamezne predmete. Po sodbi odličnih obiskovalcev bi bila vredna velikega mesta. Največjo pozornost zasluži pohvala odličnega celjskega gosta dr. Luja Vojnovića, ki se je hkrati laskavo izrazil o vodniku, v katerem je razstavni odbor objavil na osnovi prvotnih virov sestavljeno obsežno zgodovino celjske obrti.

Svojevrstnega značaja je bil obisk arheologov podunavskih dežel, ki so se mudili v mestu 9. in 10. septembra. V mestnem muzeju so posvetili svojo pozornost raznim predmetom. Posebno pomembne so njihove izjave o imenitnem kipu »noriškega vojaka«. Nekateri izmed njih so izrekli mnenje, da je s konca srednjega veka in ne iz rimske dobe, kar je skoraj gotovo napačno: neglede na zunanje okolnosti se mora reči, da bi bil tak kip za Celje XV. stoletja pravo čudo.

Zanosna je bila proslava kraljevega rojstnega dne (6. septembra); prav tako proslava 1. decembra. Obakrat je bila rezultat patriotičnega sodelovanja mestne občine, društev in občinstva.

Javna oblastva. V organizaciji nekih javnih oblastev so se v tem letu izvršile znatne izpremembe, ki so večinoma posledica izmenjanega vodstva vrhovne državne uprave.